גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ הטנה הסליטעפר

פרשת וירא (תש"ד) פרק י"ט

א. חטאת של אנשי סדום. רמב"ן ה' ד"ה ונדעה אותם עד "כסדום לאכזריות".

1. מהי הסתירה בין מקומנו ובין דברי יחזקאל י"ז מ"ח – מ"ו?
2. מה הן שתי הדרכים ליישוב הסתירה בדברי הרמב"ן הנ"ל?
(הטוה לדרכו הטניה ביישוב הסתירה בראשית ו' פסוקים י"א, י"ב, י"ג, רש"י י"ג ד"ה כי מלאה הארץ חמס.)

ב. שאלות ודיוקים ברש"י.

1. א. ד"ה וירא לוט, מת קטה לו?
2×. ב. " הנה נא אדוני, מה קטה לו?
העתק את הפסוק (עד "ולינו") פעמים וסמנו בסימני פסוק בהתאם לשני פרושיו.
3. " " ולינו ורחצו רגליכם, היש סתירה בין דבריו כאן לדבריו י"ח ד' ד"ה ורחצו?
4. ג' " ויסורו מה קטה לו ומה בין פרושו לבין הרמב"ן ד"ה הנה נא אדוני?
5×. ח' " כי על כן באו הטוה דבריו י"ח ד"ה כי על כן עברתם; ד"ה כי על כן.
מה ההבדל בין "כי על כן" ובין "על-כן" (שמות י"ג ט"ו)?
6×. יב' " ובניך מניין לו שאינם בנים ממש?
7×. טז' " ויחזיקו הטוה לדבריו גם י"ח ב' ד"ה טלטה אנשים, י"ח ל"ג ד"ה ואברהם שב למקומו, י"ט כ"ב ד"ה כי לא אוכל.
מה הרעיון הכלול בדברי חז"ל, שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות?

ג. ח' הנה נא לי שתי בנות וכו'.
כיצד מעדיפים המפרשים את הצעת לוט להציל את אורחיו על ידי הפקדת בנותיו?

ד. י"ז אל תביט אחריך. נחלקו המפרשים בטעם אסור זה.
במה שונה דעת אברבנאל מדעת כל מפרשנו?
אברבנאל: ולי נראה על דרך הפשט שהמלאכים הזהירו ללוט: המלט על נפשך, אל תבט אחריך, לפי שהיה לו צאן, ובקר כי היה רכושו רב והודיעו, שלא ימלט מכל אשר לו דבר, לכן אמרו לו בדרך עצה ונחמה: המלט על נפשך והיא תהיה לך לשלל ואל תביט אחריך לנכסים ולרכוש, כי כלו נאבד בלי תקוה ואל תעמוד בחשק שמפה או מפה תציל דבר ככל אשר לך, כי אין עוד תקוה בדבר הזה, ויהיה אם כן "אל תביט אחריך" שלא יחוש לנכסיו אשר נשארו שם, לא שיאסר עליו ההבטה בעינין כי למה יאסר לו זה, ויותר טוב היה שבעינין יביט "ובהכרת רשעים יראה" (תהלים ל"ג ל"ד).

אה. י"ח רש"י ד"ה אל נא אדוני. ראב"ע ד"ה אל נא אדוני עד "סוף פסוק".
גם רד"ק ורלב"ג מפרשים שהוא לשון חול נגד דעת חז"ל.
הבא נמוקים לשתי הדעות.

או. כ"ד רש"י ד"ה מאת ה'. רשב"ם ד"ה וה' המטיר.

1. מה הקשי העומד לפני שניהם, ומה ההבדל בין תשובותיהם?
2. כיצד יש ליישב את התמיהה שהרשב"ם – הנושה תמיד לפשט – פרש כאן על פי המדרש ולא כפירוש רש"י וראב"ע?
לפתרון שאלה זו עיין רשב"ם י"ח א' ד"ה וירא; י"ד ד"ה היפלא מה' דבר; כ' ד"ה ויאמר ה'; כ"ב ד"ה עומד לפני ה'; כ"ה השופט; כ"ו ד"ה ויאמר ה'; (ועיין גם שאלון וירא תש"ב שאלה א').
3. רש"י ד"ה מן השמים. מה הרעיון הכלול בדברי המדרש האלה ומהי ראיתו מאיוב ל"ו ל"א?

ז. שאלות סגנון ודקדוק.

1. כיצד תסביר את הדגש בפסוק ב' לא כי ברחוב..., בפ' י"ד צאו מן המקום?
2. למה נאמר בפ' ט' ""ויאמרו" "ויאמרו" פעמים?
3. מה הפליאה הדקדוקית העומדת בפני רשב"ם י"ג ד"ה ויטלחנו?

עצה טובה: קרא על חטאות סדום סנהדרין דף ק"ט או בספר האגדה של ביאליק פרק כ' "תפלת אברהם וחטאות סדום".